

Atf Bilgisi: Şeşen, E. (2020). Güzin Abla köşesinde toplumsal cinsiyetin inşası, *İNİF E- Dergi*, 5(2), 9-26.

GÜZİN ABLA KÖŞESİNDE TOPLUMSAL CİNSİYETİN İNŞASI

*Doç. Dr. Elif ŞEŞEN**

DOI: 10.47107/inifedergi.807034

Araştırma Makalesi**

Başvuru Tarihi: 07.10.2020

Kabul Tarihi: 26.10.2020

Özet

Bir kişi, nesne ya da olgunun çok sayıda kişi tarafından beğenildiğini anlatmak için kullanılan popüler kültür öğeleri, o toplumda kabul görmüş normların, kuralların, değerlerin, iktidar ilişkilerinin izlerini taşır. Popüler kültür belirli bir yaşam tarzının, belirli iktidar ilişkilerinin yaygınlaşması, onaylanması ve yeniden üretilmesine katkıda bulunur. Bu süreçteki konulardan biri de toplumsal cinsiyet ilişkileridir. Toplumsal rol ve davranışları cinsiyet temelli bir bakış açısıyla düzenleyen toplumsal cinsiyet reklamlar, televizyon programları, haberler gibi pek çok popüler medya ürününde su yüzüne çıkar. Çünkü toplumsal cinsiyete dair ön kabulleri popüler hale getiren medya, toplumsal kabul ve değerlerin yeniden üretilmesinde önemli bir role sahiptir. Bu duruma örnek oluşturan ve yıllardır gazetelerde varlığını sürdüren dertleşme köşeleri, cinsiyetçi ideoloji ve söylemin aktarım aracıdır. Dertleşme köşeleri, popüler kültür ürünlerine sinmiş cinsiyetçi söylemleri incelemek, toplumsal cinsiyetin gündelik hayata yansımalarını ortaya çıkarmak adına kayda değer bir örnektir. Çünkü sıradan insanların gündelik ve kişisel sorunlarına çözüm aramak adına yazdıkları bu köşelerde, yayınlanan mektuplar gibi dile getirilen sorunlara çare olarak sunulanlar da cinsiyetçi kalıpyargıların göstergelerini barındırmaktadır. Toplumsal cinsiyet ilişkilerinin gündelik hayatın seyri içinde nasıl aktarıldığını anlamayı amaçlayan bu çalışmada dertleşme köşelerinin Türkiye'deki en ünlü örneği olan Güzin Abla köşesine gelen başvurular David Sholle'nin (1999) ideolojik dilsel pratiklere yönelik sınıflandırması esas alınarak nitel ve nicel içerik analizine tabi tutulmuştur. Güzin Abla köşesinde 1982-2018 yılları arasında farklı tarihlerde yayınlanmış toplam 66 mektubun cinsiyetçi söylem açısından incelendiği bu çalışmanın sonucu, köşede verilen tavsiyelerin danışanın cinsiyeti fark etmeksizin cinsiyetçi kalıplar çerçevesinde şekillendiğini göstermektedir. Köşeye yazanların yaklaşık %75'i kadın olup büyük bir çoğunluğu (%83) aşk ve ilişkilere dair sorunlarını anlatmaktadırlar. Güzin Abla'nın mektuplara verdiği cevaplardaki tavsiyelerin ise %50'den fazlasında cinsiyetçi kalıplar ağır basmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Dertleşme köşesi, Güzin Abla, toplumsal cinsiyet

GENDER CONSTRUCTION IN GÜZİN ABLA COLUMN

Abstract

Various elements of popular culture used to express that a person, object or phenomenon is liked by a large number of people, bear the traces of the norms, rules, values, and power relations accepted in that society. Popular culture contributes to the dissemination, approval and reproduction of a particular lifestyle, certain power relations. One of the issues in this process is gender relations. Gender, which organizes social roles and behaviors from a gender-based perspective, appears in many popular media products such as commercials, television programs, and the news. Because the media, which popularizes the pre-assumptions about gender, has an important role in reproducing social consent and values. One of the examples of this situation is advice columns which are the means of transferring sexist ideology and discourse. Advice columns existed in newspapers for years are considerable examples to reveal the gendered discourse permeated into the popular culture products and also the reflections of gender in daily life. Because in these columns which ordinary people write to find solutions to their daily and personal problems, the letters published and presented solutions to the problems expressed contain signs of gendered stereotypes. In this study aims to understand how gender relations have been transferred in the course of everyday life, letters to Güzin Abla column, the most famous example of advice columns in Turkey, have been examined to qualitative and quantitative content analysis on the basis of classification David Sholle (1999) for ideological linguistic practices. In this study, total of 66 letters which were published in different dates between 1982-2018 in Güzin Abla column have been examined in terms of gendered

* Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Halkla İlişkiler ve Reklamcılık Bölümü, E-mail: elifsesen@gmail.com, ORCID: 0000-0002-8513-9647

** Yazar / yazarlar, makalede araştırma ve yayım etiğine uyulduğuna ve kullanılan fikir ve sanat eserleri için telif hakları düzenlemelerine riayet edildiğine yönelik beyanda bulunmuştur.

discourse. As a result, given advices in the column have been constructed in a gendered frame and there is no difference according to the gender of the advisees. Approximately 75% of those who write to the column are women and the vast majority (83%) of them share their problems regarding love and relationships. Sexist stereotypes prevail in more than 50% of the advice given by Güzin Abla to the letters.

Keywords: *Advice column, Güzin Abla, gender*

Giriş

Bir dizi, oyuncu, şarkı, şarkıcı, söz, oyun, yemek, kıyafet, mekân, spor, çiçek, dergi, gazete gibi akla gelebilecek her alandaki olgu ya da kişi için kullanılan popüler kavramı, pek çok kişi tarafından tercih edilmeye işaret etmektedir. Bireysel ve toplumsal yaşamımızı yönlendiren kültürün, popüler ile birleşimi ise belirli bir dönemde bir toplumda tercih edilen düşünce ve değerleri anlatan popüler kültürü inşa eder. Gündelik hayatın kültürü olarak popüler kültür, o toplumda kabul görmüş normların, kuralların, değerlerin, iktidar ilişkilerinin izlerini taşır.

Toplumsal iktidar ilişkilerinin yansıdığı konuların başında kadına ve erkeğe biçilen roller yani bir başka deyişle toplumsal cinsiyet ilişkileri gelir. Kadın ve erkeğin sosyokültürel açıdan tanımlanmasına ve toplumların onlara verdiği toplumsal rollere işaret eden toplumsal cinsiyet, popüler kültür içindeki pek çok öğeyi etkiler ve onlardan etkilenir. Bu karşılıklılık içerisinde toplumsal cinsiyete dair kabuller ve önyargılar popüler kültür ürünleri ile yeniden üretilirken toplumsal cinsiyet ilişkilerine hâkim kalıplar da popüler kültüre daha fazla gömülür. Toplumsal cinsiyete dair ön kabulleri popüler hale getirerek yayan araçların başında ise medya gelir. Medya haberlerden filmlere, tartışma programlarından internet içeriklerine farklı mecralarda, gündelik hayata sinmiş toplumsal cinsiyet ve iktidar ilişkilerini aktarır. Ülkemizdeki en bilinen örneği Güzin Abla olan, cinsiyetçi ideoloji ve söylemin popüler bir aktarım aracı olarak yıllardır gazetelerde varlığını sürdüren dertleşme köşeleri bu mecralardan biridir.

İnsanların gündelik hayatlarındaki dertlerini paylaşma amacı taşıyan gazetelerdeki dertleşme köşeleri, yayınlanan mektuplar, mektuplarda ifade edilen sorunlar ve bu sorunlara çözüm olarak önerilenler bağlamında toplumsal cinsiyete dair yaygın söylemlerin sürdürülmesine hizmet eder. Bu çalışmada Güzin Abla köşesi örneğinde toplumun farklı katmanlarına sızmış ve yerleşmiş cinsiyetçi söylemin ortaya konulması amaçlanmaktadır. Bu amaçla köşede 1980’li yıllardan günümüze kadar yayınlanmış mektuplardan derlenen örneklem üzerinde nitel ve nicel bir içerik analizi gerçekleştirilmiştir.

1. Popüler Kültür Ürünü Olarak Dertleşme Köşeleri

Etimolojik kökeni itibariyle Latince ‘halk’ anlamına gelen ‘popularis’ten türetilen popüler kavramı genel olarak halk tarafından beğenilen, sevilen, tercih edilen anlamında kullanılır. Popüler kültür ise bir toplumda yaygın olarak paylaşılan; iletişim, müzik ve sanat yoluyla yayılan kültürel değerler, inançlar, pratikler, nesnelere ve düşünceler bütünü (Geçer, 2015: 32) olarak tanımlanabilir.

Popüler kültür, Sanayi Devrimi’nin üretim ve tüketimi hızlandırmaya başladığı, kapitalizmin yayıldığı ve derinleştiği 19. yüzyılın sonunda ABD’de kitle kültürü tartışmaları ile kullanılmaya başlanmış bir kavramdır. Popüler kültür o dönemlerde seçkin kültürün karşısına halkın kültürü olarak konumlandırılmıştır. Ancak önceleri halka ait, halkın kültürü anlamında kullanılan popüler kültür zamanla kapitalist mal üretimi ve tüketimine dayanan kültür haline gelmiştir.

Kıyafetlerden yeme-içme biçimlerine, eğlence alışkanlıklarından serbest zamanları değerlendirmeye kadar gündelik hayatın biçimini belirleyen her türlü etkinlik (Bostancı, 2002: 83) olarak kültürün gündelik hayata hâkim bölümü olan popüler kültür, dar anlamıyla emeğin,

geniş anlamıyla ise belirli bir yaşam tarzının ideolojik olarak yeniden üretilmesini (Okta, 2002) içerir. Düşünmeyi, sorgulamayı, eleştirmeyi değil; tüketimi, kabullenmeyi destekleyen popüler kültür, metaya çevirerek pazara sunabildiği her konuda yeni “popülerlikler” ve egemen tanımlar üreterek büyük oranda mevcut iktidar ilişkilerinin meşrulaştırılmasına hizmet eder (Erdoğan, 2001: 77).

Kitle kültürünün ve kitle iletişiminin yayılması gündelik yaşam ile eğlencenin giderek daha fazla iç içe geçmesine yol açmış ve modadan yeme-içmeye, seyahatten spora gündelik yaşama dair hemen her konuyu kapsar hale gelmiştir. Okta (2004: 273) popüler kültürün siyasi, kültürel, cinsel, toplumsal ya da dinsel tüm formasyonlarının gündelik hayat pratikleri içinde işlediğini belirtmektedir. Batmaz (1981: 163) popüler kültürü gündelik yaşamın kültürü olarak görür ve belirli bir yaşam tarzının ideolojik inşası ve yeniden üretiminin ön koşulu olduğuna dikkati çeker. Bir anlamda popüler kültür ideolojinin yaygınlaşma ve onaylanma ortamını yaratır. Fiske’ye (1999: 15) göre ise popüler kültür güçsüzlerin, ezilmişlerin kültürüdür ve içinde daima toplumsal iktidar ilişkilerinin göstergelerini taşır.

Geniş halk kesimlerinin zevkine uygun, yaygın kültürel olguları (Kösoğlu, 1992: 150) ifade eden popüler kültürün topluma yayılmasındaki en etkin araçlar kitle iletişim araçlarıdır (Ünal ve Özer, 2018: 263). Popüler kültür büyük oranda medya tarafından yansıtılır. Soygüder’e (2003: 29) göre medya popüler kültürü yaymakla kalmaz, kendi içeriğini de popüler kültürün etkisiyle oluşturur.

Popüler kültür Türkiye’de, köyden kente göçün hızlandığı, büyük şehirlerin çevresinde gecekonduların çoğaldığı 1960’lı yıllarda hâkim olmaya başlamıştır. Geleneksel ve modern arasında sıkışan, köylü kalamamış ama şehirliler de olamamış kitleler ekonomik koşulların etkisi ile zamanla kendilerine özel bir kültür oluşturmuşlardır. Ekonomik ve siyasi açıdan büyük değişimlerin yaşandığı 1980’li yıllar ise tüketim alışkanlıklarının yanı sıra sınıf ilişkilerinin de değiştiği bir dönemdir. Medyada magazinleşmenin artışına da tanık olunan bu yıllarda popüler kültür medyanın da etkisi ile hızla yayılma imkânı bulmuştur. Kamusal işlevinin giderek azaldığı ve ticari boyutunun önem kazandığı medya daha fazla kâr güdüsü ile hareket etmeye, sürekli olarak popüler kültür ürünlerinin gösterildiği ve özendirildiği bir yayın politikası izlemeye başlamıştır. Tüketim olgusunun ve yeni yaşam tarzlarının bireylere benimsetilmesinde büyük rol oynayan medyanın temel amacı, insanların ihtiyaçlarını karşılamaktan çok, reklamı yapılan tüketim ürünleri ile birlikte sunulan değerlerle özdeşleşmelerini sağlamaktır (Dağtaş, 2004: 133). Tüketimdeki değişimlerin, orta sınıf kadınlarının emeklerini ve zamanlarını kullanma biçimlerini de değiştirdiğine dikkati çeken Özyeğin (2005: 71) küresel pazar ekonomisinin kadınların sosyalleşme biçimlerini de yeniden tanımladığını ifade etmektedir. Çalışan kadın sayısının artışına paralel olarak hazır gıda tüketiminin artışı bu değişimin göstergelerinden biri olarak okunabilir. Çünkü evde ve dolayısıyla mutfakta geçirilen süre azalınca hazırlığı daha kısa süren hazır gıda kullanımı da artış göstermiştir. Günümüzde popüler kültür medya, moda dünyası, sinema sektörü gibi alanlarda kurumsal olarak; özellikle kadın bedeni üzerinden tasarlanan ideal beden anlayışı, iyi bir eş ya da anneliğe dair kalıplar gibi alanlarda da toplumsal olarak inşa edilmektedir (Ersöz Günindi, 2010: 40).

Dergi reklamları, gazete haberleri, dizi ve filmler, televizyon programları, internet oyunları gibi pek çok medya ürününde toplumsal hayattaki ve popüler kültürdeki yerleşik değer ve yargılar su yüzüne çıkar. Bunun bir örneği de popüler kültürün bir yansıması olan gazetelerdeki dertleşme köşeleridir. İngilizce “agony” ya da “advice column” olarak anılan dertleşme köşelerinin başlangıcı 17. yüzyılın sonunda John Dunton adlı bir gazetecinin toplumsal sorunlara cevap verme amaçlı çıkarmaya başladığı *The Athenian Mercury* adlı dergiye dayanmaktadır (Hendley, 1977: 348). Günümüzün en bilinen dertleşme köşesi ise

ABD’de 1950’lerden beri yayınlanmakta olan “Dear Abby (Sevgili Abby)” adlı köşedir (Arsan vd., 2009: 385).

Dertleşme köşesi yazarlığı, süreli yayınlarda okurlardan gelen genel olarak özel hayata dair problemlere çözüm öneren, tavsiye veren bir nevi sosyal danışmanlık olarak kabul edilebilir. İçerikle ilgili herhangi bir kısıtlamanın olmadığı dertleşme köşelerine ailevi sorunlardan aşka, evlilikten cinselliğe, şiddetten psikolojik sorunlara, kıskançlıktan bağımlılığa hemen her konuda mektup gelmektedir. Ancak bilgisine güvenilerek başvuru alan kişinin aslında bu konularda akademik ya da mesleki bir uzmanlığı yoktur. Bu durumsa beraberinde bazı sorunları getirmektedir. Öncelikle hem başvuranlar hem de okuyanlar hatalı ya da eksik bilgidir dolayısıyla yanlış yönlendirilebilmektedir. Birçoğu aslında toplumsal kaynaklı olan sorunlar kişisel sorunlar haline getirilerek önemsizleştirilmektedir. Kimin suçlu olduğunu ya da neyin problem olarak sayılacağını belirlemede meşru bir kültürel role sahip olan köşenin yazarı, bir danışman ve uzman olarak seslenir okuyucuya. Bu “uzmanlık” genel olarak cinsiyet ilişkileri ve özel olarak da kadınlığın inşası hakkında spesifik bir bakış açısı verirken verilen tavsiyenin meşruluğuna da bir zemin hazırlar (Chang, 2000: 286).

Gerçekliği profesyonellik ile harmanlayan bu köşeler, toplumsal cinsiyet ilişkilerine dair yeterince farkına varılmamış zengin bir veri kaynağıdır. Çünkü sıradan insanların gündelik problemlerine değinen dertleşme köşeleri, insanların günlük yaşamlarındaki cinsiyet ilişkilerinde yaşadıkları zorlukları ifade etmek ve paylaşmak için bir araç olup hem okuyucuların hem de danışılanın kaleminden toplumsal ilişkilerin derinine sinmiş cinsiyet rollerine dair basmakalıp yargıları yalın bir dille su yüzüne çıkarır. Zira egemen toplumsal temsil ve pratikleri sürekli yeniden üreten medya, erkek ve kadına toplumsal ve kültürel olarak uygun görülen rol ve değerleri aktarmaktadır. Medyanın yaygınlaştırdığı kadın ve erkek rolleri büyük oranda geleneksel ve erkek egemen sistemi meşrulaştıran bir yapıdadır. Pira ve Elgün (2004) kadının genel olarak kendini eşine/kocasına/sevgilisine beğendirmek zorunda olan taraf şeklinde konumlandırıldığını ifade etmektedirler.

Dertleşme köşelerinin Türkiye’deki örneği herkesin bildiği adıyla Güzin Abla köşesidir. Bilinen adıyla Güzin Abla yani Güzin Sayar’ın¹ “Sorun Söyleyelim” adlı ilk dertleşme köşesi Son Havadis gazetesinde 1960’ta yayımlanır, daha sonra Akşam ve Hür Vatan gazetelerinde “Derim ki” başlıklı dert köşelerini hazırlar (Arsan vd., 2009: 390). “Güzin Abla Dertlerinizle Başbaşa” adlı köşesi ise ilk kez 1971 yılında Saklambaç gazetesinde başlatılmıştır. Aslında gazetede öncesinde var olan “Feride” adlı dertleşme köşesinin yazarı kendi adıyla devam ettirilmesi kararıyla “Güzin Abla Köşesi” doğmuştur. “Güzin Abla Dertlerinizle Başbaşa” yazarın ilk kez kendi adıyla okur mektuplarını cevapladığı yerdir. Köşe, 1980’li yıllardan itibaren Hürriyet gazetesinde devam etmiş olup 1990’lı yıllarda adı “Sevgili Güzin Abla” olmuştur. Sayar’ın hastalığı ile başlayan süreçte 1998 yılından sonra “Güzin Abla” adıyla kızı Feyza Algan tarafından devam ettirilmiştir. Bugün hala Hürriyet gazetesinde en çok okur mektubu alan köşelerin başında gelen Güzin Abla’nın “derdini söylemeyen, derman bulamaz” atasözü ile özetlenebilecek dertleşme köşesi diğer gazeteler tarafından da taklit edilmiş ancak hiçbiri onun kadar başarılı olamamıştır.

Çoğunluğunu kadınların oluşturduğu okuyucular Güzin Abla olarak adlandırılan kişiye başvurarak yardım istemekte ve köşede soruna yönelik yanıtlar yayınlanmaktadır. Ancak işin

¹ Güzin Sayar’ın kişisel hikayesi de en az kendisine mektup yazarak dertlerine derman arayan okurları kadar ilginçtir. 2006 yılında vefatının ardından, Radikal gazetesinde yayımlanan bir haberde Sayar’a ilişkin şu bilgiler verilmektedir: “1938 yılında Harbiye’deki evinden Notre Dame de Sion Fransız Kız Lisesi’ne gidip gelirken, genç bir subaya âşık oldu. Yıllar sonra kendisine mektup yazacak binlerce okuru gibi annesini dinlemeyerek 16 yaşındayken bu subayla evlendi. Kızı Feyza Algan dünyaya geldikten kısa bir süre sonra eşinin başka bir kadına âşık olması nedeniyle boşandı. Birkaç yıl sonra evlendiği mimar Tayfur Şehbal ile beş yıl süren evliliğini de yine bir başka kadının araya girmesiyle bitirdi” (<http://www.radikal.com.tr/turkiye/guzin-ablayi-kaybettik-786276/>).

ilginç tarafı yanıtta bazen azarlanmakta bazen de dalga geçilmekte, yıllar geçse de dile getirilen sorunlarda da verilen tavsiyelerde de bir değişiklik görülmemektedir. Karademir'in (2014) çalışmasında Güzin Abla köşesine yazanların genellikle, üzüntü, kararsızlık, endişe, kaygı, pişmanlık, tasalanma gibi duygularını dile getirdikleri ve Güzin Abla'dan yardım talebinde buldukları ortaya konulmuştur. Hamamcı vd. (2008) tarafından yapılan çalışma da başvuranların dile getirdiği konuların yarısından fazlasının kadın-erkek ilişkilerinde yaşanan problemler konusunda olduğu ve cevapların yaklaşık %20'sinin de tavsiye niteliğinde olduğunu göstermektedir. Ancak verilen tavsiyeler incelendiğinde kadına genellikle edilgen ve pasif olup durumu sessizce kabullenmesi tavsiye edilirken erkeğe uygun görülen tavsiye ise aktif ve girişken olup durumu kontrolü altına alması yönündedir. Güzin Abla köşesindeki "kadınlık" ve "erkeklik" temsil ve tanımlarında toplumsal olarak uygun ya da normal görülen kalıplar hâkimdir. Arsan ve arkadaşlarının (2009) çalışması da okurların kişisel problemlerine çözüm sunma amacı taşıdığı ifade edilen köşede, erkek egemen ve cinsiyetçi söylemlerin yeniden üretildiğini ortaya koymaktadır.

Toplumun ortak beğenisi olarak ifade edilen popüler kültür bugün medya aracılığıyla şekillenmektedir (Baydar, 2013: 153). Ancak popüler kültür halkın istek ve beğenisine hitap etse de aslında ekonomik ve toplumsal iktidar sahipleri tarafından yaratılır. Erdoğan (2001: 73) popüler kültürün temel özellikleri arasında aynılık ve standartlık ile sistemin çıkarına olan konularda kolektifliğe, karşıt olan konularda ise bireyselliğe vurgu yapmasını sayar. Popüler kültürde sadece ürünler değil, insanın kendisi ve diğer insanlar ile olan ilişkileri de hem tüketilir hem de yeniden üretilir. Bu bakımdan kadın ve erkek arasındaki eşitsiz ilişkiler de popüler kültürün konusudur. Popüler olanla birlikte cinsiyet eşitsizliği, kadın bedeninin metalaştırılması, kadınların aşağılanmasına yönelik söylemler de yeniden üretilir. Bu bakımdan popüler söylemin baskın erkek egemen söylemi güçlendirdiği söylenebilir. Medyanın kadınlık ve erkeklik temsilleri ise toplumsal cinsiyete ilişkin yaygın bir biçimde paylaşılan tanımların oluşması, sürdürülmesi ya da değiştirilmesi açısından önemlidir (Kaypakoglu, 2004: 93).

2. Toplumsal Cinsiyet

Her ne kadar uzlaşım ve tek bir tanım yapmak mümkün olmasa da toplumsal cinsiyet, toplumdaki kadın ve erkek arasındaki farklılıkların nasıl biyolojik olanın ötesinde toplumsal olarak oluşturulduğuna ve yeniden üretildiğine işaret eder. İngiltere'de biyolojik ve toplumsal cinsiyet için "sex" ve "gender" olmak üzere iki farklı kelime kullanılmakta ve bununla cinsiyetin yalnızca doğuştan gelen özelliklere bağlı olmadığı anlatılmaya çalışılmaktadır. 1970'li yılların başından itibaren kullanılmaya başlanan toplumsal cinsiyet kavramı, kadın ve erkeğin toplumsal kalıplar içinde belirlenmiş rollerini, kadın ve erkeğe biçilen cinsiyet kalıplarını ifade etmektedir. Cinsiyet ve toplumsal cinsiyet arasındaki ayrım, kadın ve erkek bedeninin kültürel inşası (Ökten, 2009: 303) ile belirlenir. Toplumsal cinsiyet sadece bireysel bir kimlik ifadesi değil aynı zamanda belirli bir cinse ait olma ya da olmamanın ne anlama geldiğini belirleyen bir dizi kural, norm ya da uygulamadır (Htun ve Weldon, 2018).

Giddens'a (2012: 104) göre cinsiyet bize atfedilen kadın ya da erkek gibi davranmayı öğrenmekten daha fazlası anlamına gelmekte olup pek çok gündelik eylemde yeniden üretilmektedir. Toplumsal algıya yerleşmiş erkeklik ve kadınlık inşa edilen bir olgudur ve gündelik yaşamın farklı alanlarında kendini gösterir. Bhasin'e (2003: 11) göre toplum, biyolojik olarak başlayan kadın ve erkek hikâyesini yavaş yavaş toplumsala çevirmekte, kadına ve erkeğe farklı davranış modelleri, haklar ve sorumluluklar yüklemektedir. Bu bakımdan toplumsal cinsiyet temelde bir kültür meselesidir. Ancak dinamik, zamana ve şartlara göre değişen bir olgu olan kültür gibi toplumsal cinsiyet rolleri de zamana ve yere göre değişebilmektedir. Kadınlar ve erkekler için hangi davranışların doğru veya uygun,

hangilerinin yanlış ya da uygunsuz olduğu; kadınların ve erkeklerin yapabilecekleri işler gibi konular kültürün içinde öğrenilmektedir (Atauz vd., 1999: 1).

Cinsiyete dayalı ayrımcılık olarak da kullanılan cinsiyetçilik terimi ise erkek egemen toplumda kadınlara yönelik olumsuz tutumların sonucunda kadının sosyal, kültürel, politik ve ekonomik alanlarda erkeğe göre daha düşük konumlarda tutulmasıdır (Dökmen, 2004: 19). Kökeninde cinsiyete dayalı işbölümünün yattığı cinsiyete dayalı ayrımcılık, kadına ve erkeğe dair toplumsal önkabul ve kalıpyargıları içermekte olup kadını toplumda ikincil ve aşağı konumda gösteren bütün tutum, davranış ve etkinlikler ile bunları yeniden üretmek için bütün kurumsal ve ideolojik olanakların kullanılmasıdır (Toker Erdoğan, 2010: 13). Kadın ve erkeğin biyolojik farklılıkları, erkek egemen sistemde toplumsal cinsiyet rollerinin belirlenmesinde bir dayanak olarak kullanılmaktadır. Erkek egemen sistem, kadına olduğu kadar erkeğe de toplumsal kabul görmüş roller dayatmakta ve belirli kural ve davranış kalıplarına uygun davranmasını öğretmektedir. Bu bakımdan toplumsal cinsiyet, “kadın” ve “erkek” ya da “eril” ve “dişi” olarak bilinen kavramsal kategorileri meşrulaştırma mekanizmasıdır ve toplumsal davranışları düzenler; “bebeklerle oynayan kızlar” ya da “kadınlara evlenme teklif etmesi gereken erkekler”, “yuvayı yapan dişiler” ya da “ekmeğini taştan çıkarıp ailesine bakan erkekler” gibi bazı rol kalıplarını teşvik ederken elbise giymek isteyen veya yüksek sesle konuşan ya da gülen erkeklerin zorbalığa maruz kalması gibi bunlara uymayanlara dair yaptırımları da güçlendirir (Butler, 2004).

Cinsiyete dayalı işbölümünün anlaşılabilmesi için öncelikle özel alan – kamusal alan ayrımına daha yakından bakmaya ihtiyaç duyulmaktadır. Bu ayrım aslında pek çok toplumda temel düzenleyici faktörleri belirlemektedir. Sanayi kapitalizminin gelişimi çalışma-üretim alanı olarak kamusal alan ile ev/hane, mahrem mekân olarak özel alanı ayırtırdı. Özel ile toplumsal yaşam hiyerarşik öncelikler-üstünlükler ile tanımlanarak ayrıştı; modern öncesi toplumlardan farklı olarak, yeniden şekillendi. Modern toplumlar erkeklerin ve kadınların farklı işler yaparak ayrı mekânlarda ve ayrı değer yargılarına tabi olarak yaşamasına yol açan bir düzeni modern öncesi ataerkilliğin üzerine yeniden inşa etti (Sancar, 2011: 172). Erkek egemen sistemde, kadının yeri evi, yuvasıdır yani özel alandır. Kadın ev içerisinde yemek yapma, çamaşır yıkama, çocuk doğurma ve bakma gibi yeniden üretime yönelik işleri yaparken erkek kamusal alanda para kazanmak üzere ücretli iş dünyasına katılır. Kısaca kamusal alan ve özel alan ayrımı, toplumsal cinsiyet eşitsizliğine yol açan bir anlam taşır. Toplumsal cinsiyete dayalı bakış açısı, bu ayrışmanın yol açtığı yapıya odaklanarak erkeklik ve kadınlığın hem ev içinde ve hem de dışındaki her türlü gündelik faaliyete nasıl sinsi ve derin bir şekilde gömülü olduğunu (Hart, 1995: 41) göstermeye çalışır.

Cinsiyete dayalı iş bölümü; eğitimden istihdama, üretimden tüketime hemen her alanda cinsiyete dayalı ayrımcılığı da beraberinde getirir. Bu toplumsal, siyasal, kültürel, hukuksal ayrımcılığın yaratılmasında ve sürdürülmesinde kullanılan başlıca araçlardan biri toplumsal kalıpyargılar olup bunun örneklerine deyimlerden atasözlerine, masallardan filmlere hemen her yerde rastlamak mümkündür. Kadınlık ve erkeklik rollerine ilişkin toplumsal kabul ve değerlerin yeniden üretilmesinde medyanın önemli bir yere sahip olduğunu belirten Herrett-Skjellum ve Allen (1996) kadın ve erkek kimliklerinin yanlış, eksik ya da taraflı temsilinin ortaya konulması için medya içeriklerinin analizinin vazgeçilmez olduğunu söylemektedirler. Buradan hareketle, sıradan insanların sözlerinin geleneksel medyada yer bulabildiği kısıtlı örneklerden biri olan dertleşme köşeleri gündelik hayatın içinde işleyen popüler kültürün etkilediği toplumsal cinsiyet ilişkilerinin yansımalarına dair üzerinde çalışmaya değer bir örnektir.

3. Yöntem

Toplumsal cinsiyet ilişkilerinin gündelik hayatın seyri içinde nasıl aktarıldığının ve kanıksandığının anlaşılması çabasına katkıda bulunmayı amaçlayan bu çalışmada Güzin Abla köşesine gelen mektupların ve bahsi geçen konuya yönelik Güzin Abla'nın cevabı nicel ve nitel içerik analizine tabi tutulmuştur.

Bir metin içinde tanımlanan belirli karakterlerden sistematik ve tarafsız sonuçlar çıkarmak için kullanılan bir araştırma tekniği (Koçak ve Arun, 2006: 22) olan içerik analizinin amacı metinlerin içeriklerinden sosyal gerçeğin boyutlarına yönelik çıkarımlar yapmaktır (Gökçe, 1995: 15). İletişim çalışmalarının ilk dönemlerinde içerik analizi çoğunlukla nicel bir teknik iken, daha sonra özellikle eleştirel yaklaşımların gelişmesi ile birlikte medya metinlerinin bir bütün olarak okunması ve metnin örtük anlamının ortaya çıkarılmasına yönelik olarak nitel teknikler de geliştirilmiştir. Nitel içerik analizinde daha önceden belirlen temaların metinde ne sıklıkta ve nasıl ifade edildiği (Mayring, 2011: 116) incelenmekte olup metnin nicelik ve nitelik yönünden ayrı ayrı çözümlenmesiyle mesajın özellikleri belirlenmeye çalışılmaktadır. Yıldırım ve Şimşek'e (2000: 124) göre içerik analizi gibi nitel araştırmalarda verilerin sayısallaştırılmasının temel nedenleri tekrarlanabilirliğin sağlanması, yanlılığın azaltılması ve sayısallaştırılan verilerle tema ve kategoriler arasında karşılaştırma yapma imkânının ortaya çıkmasıdır. Bu çerçevede bu araştırmada nicel veriler, nitel içerik çözümlemesini bütünleyecek şekilde kullanılmıştır. Verilerin güvenilirliğini sağlamak adına alandan en az iki kişinin birbirinden bağımsız şekilde verileri okumaları ve değerlendirmeleri önemli olup (Kvale, 1996: 31) buradan hareketle çalışmada, önceden belirlenmiş kategoriler dâhilinde içerik analizi biri bağımsız iki araştırmacı tarafından gerçekleştirilmiştir.

Çalışma için Güzin Abla köşesinin başladığı 1971–1981 yılları arasındaki sayılara ulaşamadığı için köşede 1982 ile 2018 yılları arasında yayınlanan mektuplardan bir örneklem oluşturulmuştur. Ele alınan dönemin çok geniş bir periyodu kapsamayı sınırlandırmaya yol açmıştır. Oluşturulan örneklemin tüm dönemi tam ve eksiksiz bir şekilde temsil ettiğini söylemek mümkün olmamakla beraber çalışmada ele alınan konu hakkında genel bir çerçeve oluşturulmaya çalışılmıştır. Çalışmada 1982 yılından başlanarak her 10 yıllık periyot için üçer yıllık aralıklarla toplam üçer ay ve genel toplamda da 12 ay olacak şekilde bir sınıflandırmaya gidilmiş, daha sonra her ayın 1'inden başlanarak her haftanın bir günü örnekleme dahil edilmiştir. Böylece her ay ve her ayın 1'i de farklı günlere denk geldiği için haftanın farklı günleri de incelemeye tabi tutulmuştur. Çalışmanın örneklemi şu şekildedir:

- 1980'li yıllardan üç ay (Ocak–1982/ Şubat–1985 / Mart–1988)
- 1990'lı yıllardan üç ay (Nisan–1992 / Mayıs–1995 / Haziran–1998)
- 2000'li yıllardan üç ay (Temmuz–2002 / Ağustos–2005 / Eylül–2008)
- 2010-2018 arasından üç ay (Ekim–2012 / Kasım–2015 / Aralık–2018)

Köşede örnekleme dâhil edilen günlerde birden fazla mektup bulunması halinde her mektup ayrı ayrı ele alınmıştır. Toplam 66 mektubun analiz edildiği çalışmada toplumsal cinsiyet ilişkilerinin köşedeki mektuplara nasıl yansıdığı ve yıllar içinde bir değişiklik olup olmadığının ve ayrıca metnin anlamının kuruluşundaki cinsiyetçi ideolojinin ortaya konulması amacıyla köşe yazılarının söylemi analiz edilmiştir. Eleştirel çalışmaların bakış açısından ideoloji, bir metnin söylemine eklenir ve geniş anlamda ideolojik olarak nitelenen bazı dilsel pratiklere yol açar. David Sholle (1999: 234-239) bu söylemsel pratikleri 8 başlık altında toplamaktadır:

1. *Çökelleme*, dibe yerleşen, kendini gömülü bir ideoloji olarak depolayan söylemdir. Bu söylem, öncelikle soruları yalnızca belli biçimlerde yanıtlamaya izin veren bir süreçtir. Farklı

ya da marjinal olanı dışladığı için, belirli kültürel ve toplumsal üretimlerin derine işlemesine izin verme eğilimdedir.

2. *Şeyleştirme*, mevcut olanın doğallaştırılmasıdır. Nesnelere, olguları belli bir algılayma tarzının sabit kılındığı söylemdir.

3. *Uyarılma*, yavaş yavaş gerçekleşen değişme yoluyla uyumluluğun yaratılmasıdır.

4. *Yatıştırma*, yoğunluğu azaltma, pasif kılma, susturmaktır.

5. *Meşrulaştırma*, egemen söylemde saklı çelişkilerin saklanmasına hizmet eden rızanın üretimi için onayın inşasıdır ve oydaşma yaratır.

6. *Depolitizasyon*, belirli sorunların kamusal tartışmalardan dışlanmasıdır. Bu söylem, sorunları kişisel dünyayla sınırlandırır.

7. *Fosilleşme*, alternatif söylemlerin önünü kesmeyi, değişimi engellemeyi amaçlayan söylemdir.

8. *Ters yönde tartışma*, kendi formüleştirdiği çatışmalarla beslenen söylemdir. Söylem tartışmanın içinden sadece oydaşmaya dönüşebilecek öğeleri seçer ve geriye kalanları sessizliğe mahkûm eder.

Güzin Abla köşesine gelen mektuplardaki ve cevaben verilen tavsiyelerdeki görünen ya da gizli cinsiyetçi ideolojinin açığa çıkarılması amacıyla köşe yazıları yukarıda sayılan ideolojik dilsel pratikler yönünden incelenmiştir.

4. Bulgular ve Tartışma

Toplumsal cinsiyetin yansıması olarak Güzin Abla köşesinin incelendiği çalışmada, örneklem dâhilindeki mektupların %33'ü 1980'li yıllarda, %23'ü 1990'lı yıllarda, %21'i 2000'li yıllarda ve %23'ü ise 2010 sonrasında yayınlanmıştır. Tablo 1'de görüleceği üzere, Güzin Abla'ya mektup yazarların %73'ü yani yaklaşık dörtte üçü kadındır. İncelenen mektuplarda başvuranların yaş aralığı 14-55 arasında değişmekte olup grubun çoğunluğunun (%44) 20-29 yaş arasında olduğu görülmektedir. Bu grubu 14-19 yaş arası (%23) ile 30-50 yaş arası (%15) takip etmektedir. Mektupların %17'sine tekabül eden 11 tanesinde yaş belirtilmemiştir. Köşeye gelen mektupların %79'unda yazar kişinin eğitim durumu ile ilgili bilgi yer almazken mektupların %9'una denk gelen 6'şar mektup sahibi lise ve üniversite mezunu olduğunu belirtmiş olup 2 kişinin (%3) eğitim seviyesi ise ilköğretimdir. Medeni durumları açısından bakıldığında ise başvuru sahiplerinin %63'ü bekâr %31'i ise evlidir. 4 mektupta bu konuda herhangi bir bilgi yer almazken 5 mektupta ise yazarın boşanmış olduğu özellikle belirtilmektedir. Köşeye yazarların %53'ü şehirde yaşamakta olup %43'ü bu konuda bilgi vermemiştir.

Tablo 1. Başvuranların Demografik Özellikleri

		Sayı	Yüzde
Yıl	1980-1989	22	33
	1990-1999	15	23
	2000-2009	14	21
	2010-2018	15	23
Cinsiyet	Kadın	48	73
	Erkek	18	27
Yaş	14-19	15	23
	20-29	29	44
	30-50	10	15
	50'den büyük	1	1
	Belirtilmemiş	11	17
Eğitim Durumu	İlköğretim	2	3
	Lise	6	9
	Üniversite	6	9
	Belirtilmemiş	52	79
Medeni Durum	Evli	20	31
	Bekar	42	63
	Belirtilmemiş	4	6
Yaşanan Yer	Köy / Kasaba	1	1
	Şehir	35	53
	Yurt dışı	2	3
	Belirtilmemiş	28	43
Toplam		66	100

Ayrıca mektupla Güzin Abla köşesine başvuranların genellikle isim belirtmedikleri ve büyük çoğunluğunun rumuz kullandıkları belirlenmiştir. Rumuzların büyük çoğunluğu “Zalim Felek”, “Bahtsız Genç”, “Çaresiz”, “Yalnız”, “Mutsuzum”, “Kandırılmış”, “Huzursuz”, “Kırgın Çiçek”, “Yardıma Muhtaç”, “Solun Gül” gibi yazarların duygularını, umutsuzluklarını yansıtan adlandırmalardır. Diğer bölümü ise “Ankara’dan S.E.”, “İstanbul’dan M.A.”, “Samsun’dan B.E”, “İsparta’dan T.Ç.” gibi yaşanan şehir ismi ile kişinin adının baş harflerinden oluşmaktadır.

Güzin Abla köşesine başvuranların belirttikleri sorun alanlarına göre dağılımlarına dair Tablo 2’ye bakıldığında 54 tanesinin aşk ya da evlilik ilişkileri ile ilgili olduğu görülmekte olup 8 tanesi aile bireyleri ile yaşanan sorunlar ve 2 tanesi de sağlık sorunlarına dairdir. İncelenen mektuplardan hiçbirinde çalışma hayatına dair bir sorundan bahsedilmezken sadece birer tanesinde ise arkadaşlık ilişkileri ile toplumsal sorunlardan söz edilmektedir. Köşeye yazarların çok büyük bir çoğunluğu (%83) aşk ve ilişkilere dair sorunlarını anlatmaktadırlar. Yıllar içinde sorun alanlarında bir değişiklik göze çarpmamaktadır. Aşk ilişkileri içinde bahsettikleri özel sorunlara bakıldığında ise %29’unun ihanet/aldatma ile ilgili olduğu görülmekte olup bunu %19 ile kıskançlık, %17 ile baskı, %15 ile evlilik takip etmektedir. İlişki içinde ilgisiz davranma ise %13 oranında sorun olarak belirtilmektedir. 3 mektupta cinsellik ve 1 mektupta da şiddet ilişki içindeki sorun olarak anlatılmaktadır.

Köşede sorunun çözümüne dair verilen tavsiyeler dört grup altında sınıflandırılabilir. İlki sadece kadına odaklanan ve erkekten bağımsız olarak derdini anlatan kadının değişmesi önerilenler; ikincisi sadece erkeğe ve eylemine odaklanan; üçüncü gruptakiler ilişkiye ya da soruna odaklanan ve son gruptakiler ise daha genel olarak ilişkiyi etkileyen cinsiyetçi kalıpların etkilerine odaklanan çözüm önerileridir. Güzin Abla’nın mektuplara verdiği cevaplardaki tavsiyelerin %50’den fazlasında (34 tane) cinsiyetçi kalıplar ağır basmaktadır. Mektupların 12 tanesine (%18) kadının eylemini değiştirmesine ya da devam ettirmesine dair

tavsiyenin yer aldığı bir cevap verilmişken 9 tanesinde (%13) erkeğin eylemine dair ve 11 tanesinde (%17) de anlatılan soruna yönelik bir tavsiye verilmektedir.

Tablo 2. Başvuranların Sorun Alanları

		Sayı	Yüzde
Sorun Alanları	Ailevi sorunlar (eş, çocuk ve ebeveynler)	8	12
	Sağlık sorunları	2	3
	Aşk / evlilik ilişkileri	54	83
	Arkadaşlık ilişkileri (komşu ve akrabalar)	1	1
	Toplumsal sorunlar	1	1
	Toplam	66	100
Aşk İlişkilerindeki Alt Sorun Alanları	Kıskançlık	10	19
	İhanet / aldatma	16	29
	Cinsellik	3	5
	Şiddet	1	2
	Baskı (aile, eş, sevgili) / sınırlandırma	9	17
	İlgisizlik / soğukluk	7	13
	Evlilik / düğün	8	15
Toplam	54	100	
Verilen Tavsiye	Kadına / eylemine odaklanan	12	18
	Erkeğe / eylemine odaklanan	9	13
	Soruna / çözüme odaklanan	11	17
	Cinsiyetçi kalıplara odaklanan	34	52
	Toplam	66	100

Yıllara göre köşede verilen tavsiyelere dair Tablo 3'te görüleceği üzere, köşenin yazarının değiştiği ve anneden kızına devredildiği 1998 yılı öncesindeki ve sonrasındaki mektuplara verilen cevaplardaki cinsiyetçi tonlamada göze çarpan bir değişim yaşanmamıştır. Yıllar kendi içinde incelendiğinde cinsiyetçi kalıplara odaklanan tavsiyelerin yüzdeleri sırasıyla 1980'lerde %45, 1990'larda %67, 2000'li yıllarda %36 ve 2010 sonrasında %60'tır. 2000'lerde yaşanan düşüşün 2010 sonrasında yerini artışa bıraktığı dikkati çekmektedir. Aynı sayıda mektubun incelendiği 1990'lar ile 2010 sonrası yılların dağılımına bakıldığında verilen tavsiyelerde cinsiyetçi kalıpların ağırlığı görülmektedir. Bu bakımdan değişen yıllar ya da kalemler, köşenin cinsiyetçi söyleminde bir değişikliği beraberinde getirmemiştir.

Tablo 3. Yıla Göre Verilen Tavsiye

VERİLEN TAVSİYE	YIL							
	1980'ler		1990'lar		2000'ler		2010 sonrası	
	S	%	S	%	S	%	S	%
Kadına / eylemine odaklanan	5	23	2	13	1	7	4	26
Erkeğe / eylemine odaklanan	4	18	1	7	3	21	1	7
Soruna / çözüme odaklanan	3	14	2	13	5	36	1	7
Cinsiyetçi kalıplara odaklanan	10	45	10	67	5	36	9	60
Toplam	22		15		14		15	

Güzin Abla köşesine gelen mektuplarda bahsedilen sorun alanları ve köşede verilen tavsiyenin yazarının cinsiyetine göre dağılımına dair Tablo 4 incelendiğinde, kadınların (%79) da erkeklerin (%90) de en fazla aşk ilişkileri ile ilgili sorunlar hakkında danışma ihtiyacı hissettikleri görülmektedir. Eş, çocuklar ya da anne-baba gibi aile bireylerinden kaynaklanan sorunlar (%15) kadınların ikinci sorun alanı olarak karşımıza çıkmaktadır. Aşk ilişkileri ile

İlgili mektuplarda bahsedilen alt sorunlar bakımından kadınlarda ilk üç tema sırasıyla ihanet (%26), baskı (%24) ve kıskançlık (%18) iken erkeklerde aşk ilişkileri açısından en fazla yakınılan konular ihanet (%36), cinsellik (%19) ve kıskançlık (%19) olarak sıralanmaktadır. Güzin Abla tarafından verilen tavsiyelerde cinsiyet fark etmeksizin cinsiyetçi kalıplara odaklananlar en yüksek oranda verilen tavsiyelerdir. Kadınlarda bu oran %55, erkeklerde ise %45'tir. Verilen tavsiyelerde yazanın kadın olduğu örneklerde kadının kendi eylemine odaklanmasını öğütleyenler %25, erkeğin eylemine odaklanan tavsiyeler ise %6 ve sorunun kendisine odaklanılan örnekler de %14'tür. Buna karşın yazarın erkek olduğu mektuplarda kadının eylemine odaklanmayı içeren bir tavsiyeye rastlanmamakta, erkeğin kendi eylemine odaklanmasını öğütleyenler %33 ve sorunun kendisine odaklanılan örnekler ise %22'dir. Bir başka deyişle erkek kendi eyleminden sorumlu tutulurken kadına kendisininin yanı sıra erkeğin eylemini de dikkate alması söylenmektedir.

Tablo 4. Cinsiyete Göre Sorun Alanları ve Verilen Tavsiye

SORUN ALANLARI		CİNSİYET			
		Kadın		Erkek	
		Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Sorun Alanları	Ailevi sorunlar	7	15	1	5
	Sağlık sorunları	1	2	1	5
	Aşk / evlilik ilişkileri	38	79	16	90
	Arkadaşlık ilişkileri	1	2	0	0
	Toplumsal sorunlar	1	2	0	0
	Toplam	48	100	18	100
Aşk İlişkilerindeki Alt Sorun Alanları	Kıskançlık	7	18	3	19
	İhanet / aldatma	10	26	6	36
	Cinsellik	0	0	3	19
	Şiddet	1	2	0	0
	Baskı / sınırlandırma	9	24	0	0
	İlgisizlik / soğukluk	5	14	2	13
	Evlilik / düğün	6	16	2	13
	Toplam	38	100	16	100
Verilen Tavsiye	Kadına / eylemine odaklanan	12	25	0	0
	Erkeğe / eylemine odaklanan	3	6	6	33
	Soruna / çözüme odaklanan	7	14	4	22
	Cinsiyetçi kalıplara odaklanan	26	55	8	45
	Toplam	48	100	18	100

Güzin Abla köşesine gelen okuyucu mektuplarında toplumsal cinsiyete dair önkabul ve basmakalıp yargıların nasıl inşa edildiğini anlayabilmek için hem mektupların hem de cevaben verilen tavsiyelerin söylemine daha yakından bakmaya ihtiyaç bulunmaktadır. Bu dilsel pratiklere sinmiş cinsiyetçi söyleme dair alt metinleri okuyabilmek amacıyla Sholle'nin (1999) ideolojik söylemsel pratiklerine bakılmıştır.

Cinsiyetçi söylemin sindiği ilk dilsel pratik olan çökeltme, en fazla ailenin/evliliğin kutsallığı, kadının saflığı/temizliği ile iyi ev kadınlığı/annelik temaları etrafında işlemektedir. Güzin Abla'nın tavsiyelerinde, ataerkil aile yapısını kutsayan, baba başta olmak üzere aile büyüklerine herkes adına neyin doğru olduğuna karar verme hakkını ve yetkisini veren ifadelere sıklıkla yer verilmektedir. Örneğin "Babalar ve oğulları" başlıklı mektupta babası ile erkek erkeğe karşılıklı oturup konuşmaya fırsatı olmadığından ve babasının kendisini azarlamasının canını sıktığından yakınılan okuruna Güzin Abla "Babanızla aranızdaki anlaşmazlığı gidermeye çalışacak yerde ondan uzaklaşmanız hata. O sizin büyüğünüz, azarlamalarını hoşgörüyüyle karşılamak zorundasınız." diye öğüt vermektedir. "Bu nasıl sevgi" başlıklı mektupta "Bir genci seviyorum fakat ailem bu gençten hiç hoşlanmıyor. Ne yapmalıyım?" diye soran okuruna ise "Ailenizin bu delikanlıdan hoşlanmamasının mutlaka

önemli bir nedeni vardır. Yok yere ailenizle aranız açılmasın.” diye cevap vermektedir. Erken yaşta evlendiği için hissettiği pişmanlıktan bahseden okuruna da ailenin kutsallığını “Haklı olduğumuz noktalar olsa da, günümüzde evlilik kurumu hâlâ önemini koruyor, korumalı da. Evlilik kurumu değişik şekillerde de olsa, asırlardır süregelen bir aile yaratma durumudur. Yoksa affınıza sığınarak söylüyorum, kimin eli kimin cebinde, kimin çocuğu kimin yanında, bilinebilir mi? Ailede en önemli unsur, insanların birbirlerine bağlılığı, aileyi tamamlayan çocuklarını yetiştirmeleri değil midir?” sözleri ile anlatmaktadır. Evlilik öncesi cinselliğin ayıp ve yasak olmasının mutsuz evlilikler getirdiğini yazan bir başka kişiye de “İnsanlara ‘özgürce yaşayın’ derken onların kendi yaşamlarını kendilerine zarar vermeden, yakınlarına da acı vermeden yönlendirebileceklerinden de emin olmalı insan. Biz henüz pek çok açıdan bilgi eksikliği içinde olan bir toplumuz. Pek çok genç hala cinsel açıdan yeteri kadar eğitim görmüş değil. Siz bizim toplumumuzu batı toplumu ile karıştırıyorsunuz anlaşılır. Üstelik onların toplum ve aile anlayışı ile bizimkini kıyaslamak mümkün değil. Hem de onlarda boşanma oranları çok yüksek” şeklinde bir kıyaslama ile cevap vermektedir. Çökelmenin en fazla yansıdığı temalardan bir diğeri de kadının saflığı ya da temizliği olup burada kastedilen saflık, ahlaki boyutta, hem fiziksel hem duygusal anlamda el değmemişliğe vurgu yapmaktadır. Ataerkil yapılarda kadının kendisine biçilen role uygun davranıp davranmaması ahlakının da ölçüsüdür. Zira erkek egemen sisteminin kuruluşu, kadınlara tek eşli evlilikler dışında cinselliği yasaklarken, erkeklere oldukça serbestlik sunar (Kuruoğlu ve Aydın, 2014: 10). Daha önce bir erkekle flört ettiğini sevgilisinin duymasından korktuğunu yazan genç bir kadına Güzin Abla’nın cevabı “Gönül işlerini istemeyerek de olsa karıştırmışsınız. Şimdi de bunu nasıl düzelteceğinizi düşünüyorsunuz. Eğer ikinci delikanlıyı gerçekten seviyorsanız ona başınızdan geçen bu serüveni açıklayınız” şeklindedir. Cinsel saflık konusu köşeye yazanların sözlerine de sinmiş bir tabudur. Zira bir okur “Ailem flört etmemi istemiyor. Korktukları ise sevdiğim bir erkekle ileri gitmem. Ama böyle bir şeyi düşünmemeliler çünkü ben evlendiğim erkeğe tertemiz gitmek isterim.” diye yazarken bir başkası da “Yaklaşık 6 senedir süren bir ilişkim var fakat bir türlü evliliğe gidemiyor. Nedeni de şu; ben daha önce 8 aylık bir evlilik yaşayıp ayrıldım. Kendisi ise hiç evlenmemiş. Bu yüzden benimle evlenmekten kaçıyor.” sözleri ile kadının daha önce evlenmiş olmasının erkek tarafından kabul edilemez bulunduğu düşüncesini dile getirmektedir. Evlilik önündeki bir başka engel ise kadına biçilen iyi ev kadını rolündeki başarısızlığı olarak sayılmakta olup mektup sahiplerinden biri “Sevdiğim gencin benden soğumaya başladığını hissettim. Sonradan ailesinin beni beğenmediğini ve ondan iyi ev kadını olmaz dediklerini öğrendim.” sözleri ile bundan yakınmaktadır.

Olgu ve olayları belirli bir şekilde algılamaya dayanan şeyleştirme ise “güçlü erkek” ve “güzel kadın” sınıflandırmasının yapıldığı örneklerde kendini göstermektedir. Örneğin uzun süreli ilişkisinin evlilik ile sonuçlanmamasından şikâyet eden okura “Eğer bu delikanlı sevdiği kızı savunamayacaksa, onun sorumluluğunu üstlenemeyecekse, bir yuva kurmaya hazır olmadığı anlaşılır. Sizi sevseydi evlenmek için girişimde bulunurdu. Sizi oyaladığı belli.” sözleri ile cevap verilmektedir. Köşede kadını koruyan, kollayan güçlü erkek ile erkeğe kendisini beğendirmeye çalışan kadın klişesinin dile getirildiği örnekler sıkça rastlanmakta olup “Havalı bir kız olmak, sevdiğim gencin dikkatini çekmek için ne yapmalıyım?” diye soran kadın okura “Havalı bir genç kız olmak için öncelikle kendinize güvenmeyi öğrenmelisiniz. Aynanın karşısına geçip kendinizi beğenmedikçe başkalarından ilgi beklemeyin.” şeklinde cevap verilmektedir. “Evlilikte romantizmin ölmesi kadınların suçu” başlıklı mektupta ise “Flört döneminde erkeğe güzel görünmek için elinden geleni yapan hanımlar, erkeği eline geçirdikten yani onunla evlendikten sonra kendilerini koyuveriyorlar. Eskisi gibi süslenmiyor, kendilerine bakmıyorlar. Oysa erkek, kadını her zaman güzel görmek ister, her zaman karısının kendisini güler yüzle karşılaşmasını bekler.” diye yazan erkek okuruna Güzin Abla “Açıklamalarınızda doğruluk payı var elbette. Kadınların da evlendikten bir süre sonra kendilerini bıraktıkları, eskisi gibi kendilerine özen göstermedikleri

bir gerçek.” sözleri ile hak vermektedir. Güzelliği ile erkeği ‘elde eden’ kadın, erkeği elinde tutabilmek için de göze hoş görülmek için çaba harcamak zorundadır.

Susturmaya yönelik bir söylem aracı olan yatıştırma özellikle ihanet, aldatma durumunda ya da aile içi ilişkilerde ortaya çıkmaktadır. Güzin Abla evlilikte aldatma konusunda ikinci kadınlara da eş konumundaki kadınlara da aynı tavsiyeyi vermekte, durumu kabullenmeyi öğütlemektedir. Örneğin “Karısı hasta diye” başlıklı mektupta “*Bir süredir evli bir erkekle birlikteyim. Sevgim yüzünden onun hayatında bir gölge olmayı göze aldım. Sevdiğim erkeğin bir başka kadının yanında yaşamasını göze almak kolay mı? Beni sevdiğini ama karısı hasta olduğu için terk edemeyeceğini söylüyor.*” diye yazan kadın okur “*Evli bir erkekle beraberliği göze alan kadın bu sorunlara göğüs germeyi kabullenmeli. Hayatın asla normal olmayacağını göze alabilmeli. Sevgisi çok güçlüyse ikinci kadın olmayı benimseyip oturmalı. Bütün erkekler böyle bir ilişkiden hoşlanıyor, çeşitli yalanlarla durumu idare ediyor.*” sözleri ile hem azarlanmakta hem de susup kabullenmesi gerektiği söylenmektedir. “Kocamın bana geri dönmesini nasıl sağlarım?” başlıklı mektupta ise “*Kocam iki yıldır beni aldatıyor. Ne olur yardım et bana. Çok çaresizim. Ne yapabilirim yuvamın yıkılmasını önlemek için? Nasıl mücadele edebilirim? Bunu yaşamak çok acı, ancak yaşayan anlar. Kocamın bana dönmesi için nasıl davranabilirim?*” diye yazan kadın okuruna da “*Buradan bu ikinci kadınlara sesleniyorum; sevdiğiniz erkeğin eşinin de bir kadın olduğunu, onun sizin yüzünüzden acı çekebileceğini, adamın belki de sizinle geçici bir hevесе kapılıp, ailesine, çoluk çocuğuna azap verdiğini düşünmelisiniz. Sana ise sevgili kızım, ne yazık ki ‘boşan gitsin, bu adamı çekme’ demek gelse de içimden, diyemiyorum. Eşine olan sevgini, çocuklarıyla, yuvana düşkünlüğünü anlıyorum. Umuyorum eşinin kısa zamanda akli başına gelir, yuvasına döner. Bunun için sabırlı ve sakin olmalısın. Adamı sıkboğaz etmeden, ‘Neden geç geldin, neredeydin?’ demeden, onu daha çok öteki kadına itelemeden, acını yüreğine gömmeli ama güler yüzlü eş rolünü devam ettirmelisin.*” sözleri ile durumu kabullenip susması ve hatta acısını içine gömüp kocasına gülyüz göstermesi tavsiye edilmektedir. Verilen tavsiyelerde, ataerkil sistemde kadının ailedeki ikincil konumunu onaylayarak evi ve çocukları için fedakârlık yapması gereken taraf olarak kadını işaret eden cinsiyetçi düşünce tüm ağırlığıyla hissedilmektedir. Benzer bir başka örnekte de “*Eşi ne kadar çırpınsa, ne kadar adamın peşinden koşsa da haklıdır; yuvasını kurtarmak istiyor olabilir. Ya da yıllarını verdiği erkeği her ne olursa olsun başka bir kadına kaptırmak istemez.*” sözleri ile kadına yine evliliğini kurtarmak için kocasının peşinden koşması tavsiye edilmektedir. Hatta aynı cevapta “*Şimdi ‘Kadın gururlu olmalı, aldatıldığını bile bile adamın peşinden gitmemeli, ayrılmayı kabul etmeli’ gibi yorumlar yaptığınızı duyar gibi oluyorum. Ancak her kadın belki sizler kadar güçlü olamayabilir.*” ifadeleri ile aldatılan kadının gurur yapmaya hakkı olmadığı gibi ayrılığı göze alamayan kadınların güçsüz olduğu ileri sürülmektedir. Anneliğin fedakârlık gerektirdiği düşüncesi ise “*Çocukların hiçbir günahı yok. Onları bağrına bas, anne şefkatinden mahrum bırakma. Çok iyi düşün yavrum ancak bana kalırsa çocuklarının mutluluğu için eşini sevmeye çalış*” gibi ifadeler ile desteklenmektedir. Kadını susturmaya yönelik söylem sadece aldatılan kadınlar ya da ikinci kadınlar için geçerli olmayıp kadına kocasının yanı sıra kocasının ailesine de hoşgörü göstermesi gerektiği söylenmektedir. Örneğin “Yine Kayınvalide Sorunu” başlıklı mektupta “*Eşimin annesi ayrı evlerde yaşadığımız halde ne yapıp edip evime, her şeyime karışıyor. Eşime sürekli benimle ilgili olumsuz şeyler anlatıyor. Ne yapacağımı bilemiyorum. Ona karşı saygısızlık yapmak da istemiyorum ama inanın canım burnumda...*” diye şikâyet eden kadın okuruna Güzin Abla’nın tavsiyesi “*Erkek anneleri nedense gelinlerine ‘Ne güzel, oğlumu seviyor, ona iyi bakıyor, rahat ettiriyor, o da benim bir kızım’ şeklinde bakmak yerine, oğlunu elinden alan bir kadın düşüncesiyle yaklaşıyorlar. Daha baştan ona karşı tavır alıyorlar. Aynı yanlış aslında gelinlerde de var. Daha evlenir evlenmez kayınvalidelere önyargıyla yaklaşıp hoşgörüsüz oluyorlar. Onları idare etmeyi bilemiyorlar. İddialaşmak yerine duymazlıktan gelsen, kendi*

bildiğini okusan ama karşılık vermesen, her dediğini hayatının meselesi haline getirmeyip 'Peki' desen ne olur?" sözleriyle sırf eşinin annesi olduğu için kayınvalidesine karşılık vermeyip kabullenmesidir.

Mektuplarda ve cevaplarda en sık karşılaşılan cinsiyetçi söylemlerden biri meşrulaştırma. Aldatmanın da kıskançlığın da sebebi olarak erkeğin doğası gösterilmekte ve böylece davranışlarından sorumlu olmayan, hata yapmayan sadece zaaflarına ya da doğasına yenik düşen mağdur erkek portresi çizilmektedir. Sevgilisinin kıskançlığından yakınan bir okuyucuya *"Haksızsınız, sevgili okuyucum. İnsan sevdiğini kendi gözünden bile kıskanır. Hele kıskanç erkeklerin davranışlarına akıl sır erdirmek çok güçtür. Bu delikanlının sizden hoşlandığı muhakkak ama beğenildiğinizi bilmek sizin de genç kızlık gururunuzu okşayacaktır."* sözleri ile verilen cevapta seven erkek kıskanır düşüncesi doğallaştırılmaktadır. Daha ileri bir örnekte ise *"Kocam beni çok sever ancak ufak bir mesele kıskançlığını canlandırır, kim bilir ne düşünür birden üstüme atılır. Vurduğunun o çok sevdiği insan olduğunu fark etmez. Biraz dengesiz bir erkek ama sevimlidir, ne istesem yapar. Yaşım ilerledikçe bu korkunç dayak fasıllarına dayanamayacağımdan korkuyorum"* diye yazan kadına verilen cevapta her ne kadar şiddete karşı olunduğu söylene de *"Anladığıma göre dayığa almışsın, seni pek fazla üzmiyor. Ben olsam katlanmamamı tavsiye ederim ama yine de sen bilirsin."* şeklinde normalleştirme söz konusudur. Erkeğin doğasına yönelik meşrulaştırma, ilişki ya da evlilikte aldatmada da sık karşımıza çıkmaktadır. Örneğin *"Askerliğin boyunca güzel bir kız ile ilişki kurdum ama şimdi hoş olmayan bir durumla karşılaştım. Kız, hamile olduğunu iddia ediyor ama ben evliyim. Ne yapacağımı şaşırđım."* diye yazan erkek okuyucuya verilen cevapta *"Evli bir erkek olduğunuz halde, gurbette kalmanın verdiği bunalım içinde bir genç kızla ilişki kurmuşsunuz."* şeklinde ihanetin nedeni bunalıma bağlanarak adeta haklılaştırılmaktadır. Bir başka örnekte *"Bir genç kıza çılgınlar gibi tutkunum ve hayalim onunla evlenmekti ama galiba ikimizin de hayallerini yıktım. Bir anlık zaafım yüzünden her şey alt üst oldu. Barda tanıştığım başka bir kızla beraber oldum. İçkiliydim ve ne olduğunu anlamadım. Sonra pişman oldum ama şimdi o kız peşimi bırakmıyor. Sevdiğim kız bu durumu anlar da beni terk ederse diye çok korkuyorum."* şeklinde ihanetini zaafına ve alkole bağlayan erkek okura Güzin Abla'nın *"Henüz evliliğe hazır olmadığından gelmiş bunlar başına. Neden ilk karşına çıkan kızla beraber oldun? Burada tabi ki suç yalnızca sende değil. Bu genç kız da ilk tanıştığı erkekle beraber olmak için yer arıyormuş sanki."* şeklindeki cevabı erkeğin davranışını meşrulaştırmakla da kalmayarak aldatmanın suçunu diğer kadına yüklemekte ve erkeği 'baştan çıkarılan mağdur bir genç' haline getirmektedir. Güzin Abla'ya göre aldatma, zaten erkeğin doğasında vardır ve normaldir. Eğer bunun farkına varılıp kabul edilirse *"Erkeklerin çok kolay aldatılabilecekleri unutulmazsa, hiç değilse bu kadar büyük bir şok yaşanmaz."* Zaten *"Erkekler neden aldatır dersen... Onlar hiçbir zaman büyümeyecek çocuklardır. Sürekli oyuncak değiştirmekten hoşlanırlar. Çünkü ya o oyuncacı beğenmez olurlar ya da bütün oyuncaklar onların olsun isterler. Hepsi bu."* Kadını erkeğin elindeki bir oyuncak olarak gören cinsiyetçi bakış açısı erkeğe de oyuncakın sahibi olarak ister oynama ister kırma hakkını verir.

"Başlık parası" başlıklı mektupta *"Bir delikanlıya âşık oldum, ailesi gelip beni istedi ama babam başlık parası isteyince işler karıştı. Sevdiğim genç başlık parasını ödeyemeyeceğini söyledi. Ona kaçmamı istedi ama ben kabul etmedim. Şimdi onunla telefonlaşıyoruz. Acaba bu doğru mu?"* diye yazan genç kadın okura *"Beni sevseydi parayı öderdi diyorsunuz. O gencin size karşı beslediği duygulardan kuşkulananız hata sayılmaz. Ailenizi üzecek hareketlerden kaçının."* şeklinde verilen tavsiye ise toplumsal bir sorunu kişisel bir sorun olarak gören ve kamusal alandan dışlayan depolitizasyon söyleminin bir örneğidir. Bu örnekte aynı zamanda değişimi engellemeyi amaçlayan fosilleşme söylemi de göze çarpmaktadır. Zira ailenin çocuğu için en iyisini bileceği yönündeki fosilleşme eğilimli

söylem, özellikle genç kadınlara ailelerini üzmemelerini salık vermektedir. Örneğin “Görücü usulü aşk” başlıklı yazıda “*Arkadaşınız aracılığıyla tanışacağınız delikanlı ile flört etmeniz çevrenizde hoş karşılanmayabilir. Durup dururken ailenizi de üzeceksiniz.*” denmekte, bir başka örnekte ise “*Anne-babalar çocuklarının başına bir tehlike gelmesinden endişe ederler. Aileni seni koruma endişesi ile böyle davranıyor. Onlara kızma sevgili kızım, sana olan sevgileri seni bir nevi gözaltında yaşatmalarını sağlıyor.*” sözleri ile ailenin baskısı onaylanmakta ve haklılaştırılmaktadır. Fosilleşme söylemi bir kadının bilmesi gerekenlere dair yazılı olmayan toplumsal kurallarda da su yüzüne çıkmaktadır. Örneğin “*Lise mezunuyum ama üniversiteye giremedim. Çalışmak istiyorum fakat ailem paraya muhtaç mısın deyip izin vermiyor. Ev bana dar geliyor. Hele babamın baskısı beni çok bunaltıyor.*” sözleri ile içinde bulunduğu zor durumu anlatan kadın okura verilen tavsiye “*Aileniz çalışmanıza izin vermiyorsa dikiş, moda, çiçek gibi kurslara gidin. Boş zamanlarınızı değerlendirmek için bir uğraş bulun.*” şeklindedir. Kadının yerinin evi olduğunu söyleyen cinsiyete dayalı eşitsiz işbölümü onaylanmakta ve ayrıca kadına bu eşitsizliği devam ettirmesi önerilmektedir.

Toplumsal olarak kabul edilebilir şeylerin ne olduğuna dair sınırları çizmeye yönelik bir söylem olan ters yönde tartışma, mektuplarda ya da cevaplarda toplumun bir cinsiyet için belirlediği davranış kalıplarını göstermek için kullanılmaktadır. “Aramızda yakınlaşma başladı” başlıklı mektupta “*Ben çevresindeki kızlar tarafından beğenilen bir gencim. Üniversitede bir erkek arkadaşım ev tuttuk ancak bir süre sonra bu arkadaşım ile aramızda arkadaşlıktan ileri bir yakınlaşma başladı. Kız arkadaşım da ayrıldım. Artık hiçbir kıza ilgi duymuyorum. Ne yapmalıyım?*” diye yazan erkek okuruna Güzin Abla toplumca onaylanmış cinsiyetçi kalıpları hatırlatarak “*Senin yaşındaki erkeklerin cinsel kimlik arayışı içinde bazen böyle sapmalar görülebilir. Delikanlı eğer karşı cinsten biriyle tatmin olanağı bulamaz ve kızlar uzak kalmak zorunda kalırsa kendisine daha yakın ve böyle fırsatlar veren kendi cinsinden birine yönelebilir. Kız arkadaşın olduğuna göre şimdiye kadar normal duygular içindeymişsin ama bu erkek arkadaşın senin yönünü sapmana yol açmış. Onu kafandan atıp genç kızlara ilgi duymaya çalışmalısın.*” sözleri ile doğru yolu bulmasını tavsiye eder. Ne de olsa toplumsal oyaşmadan sapmış kişilerin yeniden doğru yolu bulmaları için düzeltilmeye ihtiyacı vardı.

Özetle ifade etmek gerekirse Güzin Abla köşesine gelen mektuplarda bahsedilen sorunlara yönelik çözüm önerileri büyük oranda toplumsal cinsiyet eşitsizliğini besleyen cinsiyetçi kalıpyargıları yansıtmaktadır.

Sonuç

Kültürün farklı katmanlarına yayılmış cinsiyetçi söylemler, toplumsal pratiklerin hemen her alanında karşımıza çıkmakta, gündelik hayatın söylem ve pratiklerinde çoğu zaman farkına bile varılmadan ya da üzerinde çok fazla düşünülmeden yaşamaya ve yaşatılmaya devam etmektedir. Toplumda hâkim cinsiyetçi kalıpların izlerine başımızı çevirdiğimiz her köşe başında rastlamak mümkündür. Bu köşe başlarını tutan kitle iletişim araçları, farklı metin veya içeriklerinde hep aynı şarkıyı söylemekte, aynı basmakalıp düşünceleri tekrar tekrar dile getirmektedir. “Derdini söyle, derman olayım” diyerek yola çıkılan gazetelerdeki dertleşme köşeleri bu içeriklerin başında gelmektedir. Çünkü bu köşelerde toplumda kök salmış önyargıların yeniden üretimine katkıda bulunulmakta, cinsiyetçi söylemler yeniden üretilmektedir.

Hemen herkesin Güzin Abla adıyla bildiği köşeye gelen mektuplarda toplumsal cinsiyetin nasıl sunulduğunu ortaya koyma amacı taşıyan bu çalışmada, 1980’li yıllardan bugüne farklı tarihlerde yayınlanmış toplam 66 mektup ve cevabı incelenmiştir.

Çalışmada Güzin Abla köşesine başvuru yapanların yaklaşık dörtte üçünün yani büyük çoğunluğunun kadın olduğu belirlenmiştir. Dertleşme köşeleri ile ilgili yapılan çeşitli çalışmalar (Arşan vd., 2009; Chang, 2000; Hamamcı vd., 2004; Karademir, 2014; Morris, 2004) da başvuru sahiplerinin büyük oranda kadın olduğunu göstermektedir. Kadınların erkeklere kıyasla Güzin Abla köşesine daha fazla başvurmalarının nedeni, kendi cinsiyetlerinden birine kendini açmayı tercih etmeleri olarak yorumlanabilir.

Çalışma sonuçları, incelenen örneklerde köşeye yazanların %80'ininden fazlasının aşk yani kadın-erkek ilişkileri ile ilgili konuları dile getirdiğini ortaya koymaktadır. Bu sonuç, Hamamcı ve arkadaşlarının (2008) çalışması ile benzerdir. Anlatılan sorunlara çözüm önerilerinin genellikle tavsiye olduğu ve bu tavsiyelerin yarından fazlasının da cinsiyetçi bir söylem içerdiği araştırmanın bir başka sonucu olup bu da Arşan ve arkadaşlarının (2009) çalışması ile uyumludur. Köşede 1998 yılında yaşanan kalem değişikliğinin, verilen tavsiyenin cinsiyetçi kalıbında bir değişime yol açmadığı da görülmektedir.

Köşeye gelen mektuplarda ve verilen cevaplarda cinsiyetçi kalıpların meşrulaştırılması ile kadını pasifleştirme ve edilgenleştirmeye yönelik olarak susturulması sıklıkla başvurulan söylemsel pratikler olarak karşımıza çıkmaktadır. Güzin Abla, erkeğe hiçbir sorumluluk yüklemeyen aldatılan eşe de ikinci kadına da durumu kabullenmeyi tavsiye etmektedir.

Çalışmanın örneklemini başta gelen sınırlılığın da yol açmaktadır. Temel amacı, cinsiyetçi söylemsel pratiklerin genel bir tablosunu sunmak olan çalışmada, her ne kadar mektuplar büyük oranda benzer özellikler gösterse de uzun bir süredir devam eden Güzin Abla köşesine gelen tüm mektuplar incelenmemiştir. Yazılı metinler üzerinden gerçekleştirilen araştırmanın saha çalışması ile desteklenmesi, köşeye yazanların ve okurların Güzin Abla'nın tavsiyeleri ile ilgili görüşlerinin araştırılması da faydalı olacaktır. Zira çalışma, danışanların verilen tavsiye ile ilgili düşüncelerini öğrenmeye yönelik değildir.

Kaynakça

- Arşan, E., Ünalın, E. ve Türkoğlu, S. (2009). Cinsiyetçilik ve medya: 'Güzin abla' köşesinde yeniden üretilen ataerkil cins kimlikleri. *Cogito Feminizm Özel Sayısı*, 58, 385-402.
- Atauz, A., Kardam, F. ve Saktanber, A. (1999). *Toplumsal cinsiyet eğitimi el kitabı: Eğitim materyali*. Ankara: KSSGM.
- Batmaz, V. (1981). Popüler kültür üzerine değişik kuramsal yaklaşımlar. *İletişim* 1, 163-192.
- Baydar, V. (2013). Popüler kültürde mizojini. *Turkish Studies*, 8 (151), 151-165.
- Bhasin, K. (2003). *Toplumsal cinsiyet "Bize yüklenen roller"*. (Çev. Kemal Ay). İstanbul: Kadın Dayanışma Vakfı Yayınları.
- Bostancı, N. (2002). *Cumhuriyetimiz*. Ankara: Vadi Yayınları.
- Butler, J. (2004). *Undoing gender*. New York, NY: Routledge.
- Chang, J. S. (2000). Agony-resolution pathways: How women perceive american men in cosmopolitan's agony (advice) column. *The Journal of Men's Studies*, 8 (3), 285-308.
- Dağtaş, E. (2004). Türkiye'deki medya ortamında magazin kavramı ve magazinleşme eğilimleri. Nilgün Gürkan Pazarıcı (Ed.), *Türkiye'de kitle iletişimi* (ss. 131-169). Ankara: Turhan Kitabevi.
- Dökmen, Z. Y. (2004). *Toplumsal cinsiyet: Sosyal psikolojik açıklamalar*. (2. Baskı). İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Erdoğan, İ. (1999). Popüler kültür: Kültür alanında egemenlik ve mücadele. Nazife Güngör (Ed.), *Popüler kültür ve iktidar* (ss. 18-52). Ankara: Vadi Yayınları.

- Erdoğan, İ. (2001). Popüler kültürde gasp ve popülerlerin gayri meşruluğu. *Doğu Batı Düşünce Dergisi*, 4 (15), 65-104.
- Ersöz Günindi, A. (2010). Tüketim toplumunda “sıfır beden” söylemi: Neden ve sonuçları üzerine sosyolojik bir değerlendirme. *Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 27 (2), 37-53.
- Fiske, J. (1999). *Popüler kültürü anlamak*. (Çev. Süleyman İrvan). Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- Geçer, E. (2015). *Medya ve popüler kültür: Diziler, televizyon ve toplum*. (2. Baskı). İstanbul: Metamorfoz Yayıncılık.
- Giddens, A. (2012). *Sosyoloji* (5. Baskı). (Çev. İsmail Yılmaz). İstanbul: Kırmızı Yayınları.
- Gökçe, O. (1995). *İçerik çözümlemesi*. Konya: Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları.
- Hamamcı, Z., Murat, M., Yıkılmaz, M. ve Çekiç, A. (2008). Bir içerik analizi örneği: Güzin abla köşesine gelen mektuplar ve bu mektuplara verilen yanıtların incelenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23, 63-68.
- Hart, G. (1995). Gender and household dynamics: Recent theories and their implications. In M. G. Quibria (Ed.), *Critical issues in Assian development* (pp. 39-74). Oxford: Oxford University Press.
- Hendley, W. C. (1977). Dear abby, miss lonelyhearts and the eighteenth century: The origins of the newspaper advice column. *Journal of Popular Culture*, 11, 345-350.
- Herrett-Skjellum, J. and Allen, M. (1996). Television programming and sex stereotyping: A meta-analysis. B. Burleson (Ed.), *Communication Yearbook* 19, (pp. 157-188). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Htun, M. and Weldon, L. (2018). *The logics of gender justice: State action on women’s Rights around the World*. New York, NY: Cambridge University Press.
- Karademir, Ç (2014). Güzin abla köşesinin akılcı duygusal davranışçı yaklaşımın temel kavramları açısından incelenmesi. *Kalem Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi*, 4 (2), 11-43.
- Kaypakoglu, S. (2004). *Toplumsal cinsiyet ve iletişim*. İstanbul: Naos Yayınları.
- Koçak, A. ve Arun, Ö. (2006). İçerik analizi çalışmalarında örnekleme sorunu. *Selçuk İletişim Dergisi*, 4 (3), 21-28.
- Kösoğlu, N. (1992). *Milli kültür ve kimlik*. İstanbul: Ötüken Yayıncılık.
- Kvale, S. (1996). *Interviews: An introduction to qualitative research interviewing*. Thousand Oaks, CA: Sage Publication.
- Mayring, P. (2011). *Nitel sosyal araştırmaya giriş: Nitel düşünce için bir rehber* (2. Baskı). (Çev. Adnan Gümüş ve Sezai Durgun). Ankara: BilgeSu Yayınları.
- Morris, P. (2004). From private to public: Alba de Cespedes’ agony column in 1950s Italy. *Modern Italy*, 9(1), 11-20.
- Oktay, A. (2002). *Popüler kültürler*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Oktay, A. (2004). *Sanat ve siyaset*. İstanbul: Everest Yayınları.

- Özyeğin, G. (2005). Kapıcılar, gündelikçiler ve ev sahipleri: Türk kent yaşamında sorunlu karşılaşmalar. Deniz Kandiyoti, Ayşe Saktanber (Ed.), *Kültür fragmanları: Türkiye'deki gündelik hayat* (ss. 57-83). İstanbul: Metis Yayınları.
- Pira, A. ve Elgün, A. (2004). Toplumsal cinsiyeti inşa eden bir kurum olarak medya: Reklamlar aracılığıyla ataerkil ideolojinin yeniden üretilmesi", 2. *International Symposium Communication in The Millennium: A Dialogue Between Turkish and American Scholars*, 17-19 Mart 2004, İstanbul. <https://docplayer.biz.tr/4280402-Toplumsal-cinsiyeti-insaa-eden-bir-kurum-olarak-medya-reklamlar-araciligiyla-ataerkil-ideolojinin-yeniden-uretilmesi.html>, Erişim Tarihi: 03.09.2020.
- Sancar, S. (2011). Erkeklik. Yıldız Ecevit (Ed.), *Toplumsal cinsiyet çalışmaları* (ss. 168-193). Eskişehir: T. C. Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayın No: 1309.
- Sholle, D. (1999). İdeoloji teorisinden iktidar/bilgiye. Mehmet Küçük (Ed.). *Medya, iktidar, ideoloji* (ss. 267-307). Ankara: Ark Yayınları.
- Soygüder, Ş. (2003). *Eyvah paparazzi*. İstanbul: Om Yayınları.
- Toker Erdoğan, M. (2010). *Toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasında medya okuryazarlığının rolü*. Ankara: T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Uzmanlık Tezi. <https://www.ailevecalisma.gov.tr/media/2534/mugeerdogan.pdf>, Erişim Tarihi: 05.09.2020.
- Ünalın, D. ve Özer, Ö. (2018). Millî mücadele dönemi yazarlarından Halide Edip Adıvar, Reşat Nuri Güntekin ve Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun romanlarının popüler kültür içerik özellikleri bağlamında incelenmesi. *Folklor ve Edebiyat*, 24 (95), 261-278.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2000). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- <http://www.radikal.com.tr/turkiye/guzin-ablayi-kaybettik-786276>, Erişim Tarihi: 20.09.2020.